

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ՝

ՀՀ ԿԳՄՍՆ «ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Սովորողների մեջ ինքնուրույնություն, նախաձեռնություն և
ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը առարկայի դասավանդման
ընթացքում հարցադրումների միջոցով

Անցկացման վայր՝ Մարտունի

Աշխատանքի ղեկավար՝ Հասմիկ Բեյբության

Ուսուցիչ՝ Մանվել Ղազարյան

Դպրոց՝ Ն. Գետաշենի N 1 միջնակարգ դպրոց

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Էջ

1. Ներածություն	3
2. Գրական ակնարկ	7
3. Փորձարարական հետազոտություն	14
3.2.1. Փորձարարական դաս-1.....	15
3.2.2 Փորձարարական դաս-2.....	16
4. Վերլուծություն.....	17
5. Գրականության ցանկ.....	18
6. Հավելված	19
6.1. Դասապլան-1	19
6.2. Դասապլան-2	23
6.3. Դասապլան-3	27

Ներածություն

Հայոց պատմության տեղն ու դերը

Յուրաքանչյուր ժողովրդի պատմությունը նրա անցած ուղին է, նրա կենսագրությունը ու հիշողությունը, դարերի հոլովությունը նրա կերտած հոգևոր և նյութական արժեքների ամբողջությունը: Հայոց պատմության իմացության միջոցով են հիմնականում ձևավորվում հայ ազգային ինքնագիտակցությունն ու մտածողությունը, նրա միջոցով է աճող սերունդը հաղորդակցվում իր ժողովրդի անցյալին, պատմամշակութային ժառանգությանը: Պատմությունն աշխարհաճանաչողության և ինքնաճանաչողության հիմքն է: Անցյալի չիմացությունն անխուսափելիորեն հանգեցնում է ներկան չհասկանալուն:

Հայոց պատմության դասավանդումը պետք է այնպես կազմակերպվի, որպեսզի սովորողները հիմնարար գիտելիքներ ձեռք բերեն Հայաստան երկրի ու պետության անցած փառավոր ուղու, հայկական քաղաքակրթության ստեղծած արժեքների մասին, լիարժեք պատկերացում ունենան հայոց պատմության հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Պատմության կրթության գլխավոր նպատակներից մեկը ազգային պատմության օրինակներով և դասերով սովորողների պատմական մտածողության զարգացումն է և նրանց արժեքային կողմորոշիչների ամրապնդումը: Անձի զարգացումը առաջին հերթին ենթադրում է ստեղծագործական մտածողություն, քննական մտքի զարգացում, սեփական վերաբերմունքի դրսևորում իր, շրջակա աշխարհի, հայրենի երկրի և ազգային պատմության հանդեպ:

Սեփական պատմության իմացությունը հնարավորություն է տալիս իրականացնելու ազգային նպատակները, պահպանելու և ապահովելու հայ ազգի և պետության գոյությունն ու շարունակությունը: Հայոց պատմությունը բովանդակում է դաստիարակչական վիթխարի ներուժ՝ աճող սերնդի համար դառնալով հայրենասիրության, անձնուրաց պայքարի և ազգային արժանապատվության ապացույցների անսպառ աղբյուր:

Պատմությունը սերունդներին իրար կապող հիմնական օղակն է, նրա միջոցով է պահպանվում ու փոխանցվում ազգերի և ժողովուրդների պատմական հիշողությունը: Պատմական ժառանգությունը և փորձը ծառայում են սովորողի բարոյական և մշակութային կատարելագործմանը, հասարակության մեջ իր տեղը գտնելուն, իր պատմական արմատները ճանաչելուն և պատմական հիշողությանը ձևավորելուն :

Հայ ժողովրդի պատմական ժառանգությունը և փորձը պետք է ծառայի աճող սերնդի բարոյական և մշակութային կատարելագործմանը, հասարակության մեջ տեղը գտնելուն, պատմական հիշողությունը ձևավորելուն: Պատմական կրթության հիմքում պետք է դրվեն ազգային առանձնահատուկ նպատակները, որոնք բխում են Հայաստանի , հայ ժողովրդի պատմական փորձից, ներկա իրավիճակից և զարգացման հեռանկարներից: Միաժամանակ անհրաժեշտ է հաշվի առնել համաշխարհային պատմական փորձը, համամարդկային արժեքները և արդի աշխարհի զարգացման միտումները:

Հայոց պատմության դասավանդման գլխավոր նպատակն է՝

- սովորողին հիմնարար գիտելիքներ տալ հայկական քաղաքակրթության մասին,
- զարգացնել սովորողի ճանաչողական .սոցիալական և անհատական կարողություններն ու հմտությունները,
- ամրապնդել սովորողի հարգանքն ու հպարտությունը հայրենիքի, սեփական պատմության, ավանդույթների և ազգային առանձնահատկությունների հանդեպ,
- դաստիարակել ազգային ու համամարդկային արժեքները կրող սոցիալապես ակտիվ անձ ու քաղաքացի, բացահայտել նրա անձնային որակները,
- ապահովել սեփական ներուժին համապատասխան ուսումնական , աշխատանքային և գործնետության այլ տեսակների մեջ նրա մասնակցությունը

- կարևորել անձնական, հասարակական և ազգային շահերի միասնությունը, գիտակցի անձնական, խմբային, ազգային և պետական շահերի ներդաշնակեցման անհրաժեշտությունը
- գիտակցի, որ կյանքում իր համար կարևորագույն արժեքներից են լինելու գիտելիքները, աշխատանքային հմտությունները, մասնագիտական վարպետությունը,
- գիտակցի սեփական մշակույթի՝ լեզվի, արվեստի, ավանդույթների, ազգային այլ արժեքների կարևորությունն ու նշանակությունը և լինի դրանց կրողը
- զարգացնել սովորողների ճանաչողական, տրամաբանական, ստեղծագործական մտածողությունը, հաղորդակցական, համագործակցական, համագործակցային և ինքնուրույն գործունեության կարևորությունները և հմտությունները
- սովորեցնել տեղեկատվական աղբյուրներից օգտվելու, տեղեկատվական հեղեղի մեջ ճիշտ կողմնորոշվելու, անհրաժեշտ տեղեկությունը ճիշտ ընտրելու, մշակելու կարողությունները
- զարգացնել սովորողների զգայական ընկալման, մտավոր և հուզական ճանաչողության բոլոր տեսակները և կամային որակները՝ լսողություն, տեսողություն, ուշադրություն, հիշողություն, կամք, համառություն, հույզեր, մտավոր գործողություններ՝ համեմատում, համադրում, ընդհանրացում, համակարգում և այլն:

Արդյունավետ ուսուցում կազմակերպելու, կրթության բովանդակությունը մատուցելու և կրթության նպատակներ իրականացնելու համար անհրաժեշտ են որոշակի մեթոդներ: Մեթոդների ընտրությունը ինքնանպատակ լինել չի կարող: Այն կապված է բազմաթիվ խնդիրների և նպատակների հետ, որոնք իրական լուծում կարող են ստանալ միայն հատուկ պլանավորված և կազմակերպված ուսուցման գործընթացի միջոցով: Պայմանականորեն ուսուցման մեթոդները այսօր երկու խումբ են կազմում՝ ավանդական և ժամանակակից մեթոդներ: Հետազոտական աշխատանքի թեման ընտրված է այն նպատակադրմամբ, որ ուսումնասիրելու են ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, դրանց իրականացման հնարավորությունները դպրոցում: Կրթության նպատակն է իրականացնելու

արդյունավետ ուսուցում կազմակերպելու համար, կարևոր նշանակություն ունի ուսուցման մեթոդների ընտրությունը, հետազոտական իմ նախընտրած թեման է՝ «սովորողների մեջ ինքնուրույնություն, նախաձեռնություն և ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը առարկայի դասավանդման ընթացքում հարցադրումների միջոցով»:

Գրական Ակնարկ

Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրությունը և արդիականացումը հիմք է հանդիսանում կրթության որակի բարելավման: Հարցերի կիրառությունը դասավանդման գործընթացում ամենահզոր գործիքներից մեկն է, և դրանց ճիշտ կիրառությունը զգալիորեն կարող է բարձրացնել ուսուցման որակը և ավելացնել սովորողների ներգրավվածության մակարդակը: Ըստ Քրիստին Չինի իրական ուսուցում ապահովելու համար պետք է օգտագործել մարդու միտքը և ոչ թե հիշողությունը: Ըստ նրա՝ դա բացահայտումների փուլ է, որտեղ հիմնական դերում աշակերտն է և ոչ ուսուցիչը: Հարցեր տալու և հարցերին պատասխանելու կարողությունն ուսումնառության մեջ առանցքային և կարևոր տեղ է գրավում: Պարզվել է, որ վերջին 15 տարիների ընթացքում ստացված տեղեկությունների համաձայն՝ ուսուցիչները մեծամասամբ տվել են սխալ հարցեր՝ կենտրոնանալով ոչ թե ուսումնառությունն առաջ մղող, այլ սովորողի տիրապետած որոշակի տեղեկությո՞ւյթը վերհանող հարցադրումների վրա: Հոդվածի նպատակն է ներկայացնել հարցադրումների այն ռազմավարությունները, որոնք կիրառվում են սովորողների գիտելիքները գնահատելու, ուսուցանվող նյութն ավելի խորն ըմբռնելու, քննադատական մտածողություն զարգացնելու, աշակերտների ներգրավվածության աստիճանը բարձրացնելու մոտիվացիան խթանելու համար: Ավելին, ճիշտ և դասի նպատակներից բխող հարցերի առաջադրումը կարող է հիմք հանդիսանալ նոր գաղափարների առաջացման, ավելի խորքային ուսումնասիրությունների համար: Ուսուցման արդյունավետության և սովորողների ներգրավվածության բարձրացման համար քննարկվել են հարցադրման մի քանի ռազմավարություններ: Պատմության մեջ հարցադրումների մեթոդի կիրառումը դասավանդման գործընթացի կարևոր և բաղկացուցիչ մասն է կազմում: Հարցադրումների կիրառմամբ ոչ միայն կարելի է ստուգել նախկինում յուրացված գիտելիքների աստիճանը, խթանել վերլուծական մտածելակերպը, զարգացնել և ամրապնդել ձեռք բերվածը, այլ նաև բարձրացնել աշակերտների ներգրավվածության աստիճանը, որն էլ իր հերթին ազդում է

ուսուցման որակի և արդյունավետության վրա: Ավելին, ճիշտ ձևով կազմված հարցերը, որոնք տրվում են հոգեբանորեն ապահով միջավայրում, խրախուսում են ստեղծագործական և քննադատական մտածելակերպի զարգացումը, ինչպես նաև բարձրացնում են աշակերտների ինքնավստահությունը: Հողվածի նպատակն է ներկայացնել հարցադրումների մի քանի ռազմավարություններ, որոնք կարող են նպաստել դասապրոցեսին աշակերտների ներգրավվածության մեծացմանը և ուսուցման արդյունավետության բարձրացմանը: Ամբողջ դասարանին ուղղվող ընդհանուր հարցերի ռազմավարությունը: Սա այն մոտեցումն է, երբ ուսուցիչը հարցն ուղղում է ամբողջ դասարանին: Ամենայն հավանականությամբ, սա ամենատարածված մեթոդներից մեկն է, որի շրջանակում տրվող հարցերը հիմնականում նպատակ ունեն պարզելու նյութի յուրացման մակարդակը կամ պարզել, թե որքանով են աշակերտներն ընկալել ուսուցանվող նյութը: Դասավանդման փորձը ցույց է տալիս, որ այս հարցերին պատասխանում են հիմնականում դասարանի բարձր առաջադիմություն ունեցող աշակերտները, մյուսները պարզապես լինում են լսողի դերում:

Ճիշտ հարցադրման դեպքում այն կարող է հիմնովին փոխել նախնական պատկերը: Հարցերի ճիշտ ընտրությունը և դրանց ճիշտ ձևակերպումն էականորեն կարող են փոխել վերջնական արդյունքը: Եթե հարցադրման սկզբում դասին ներգրավված էին ընդամենը 5-7 աշակերտ, ապա հարցերի ձևափոխման արդյունքում դասին ակտիվորեն մասնակցում էր գրեթե ողջ դասարանը: Հարցական բառերի ռազմավարության մեթոդը կիրառվում է, երբ աշակերտներն արդեն ծանոթ են թեմային: Առաջարկվում է աղյուսակ կազմել, որի ձախ կողմում պետք է գրել հարցական բառերի մի ամբողջ շարք, իսկ աջ կողմում՝ թեմային առնչվող հասկացություններ: Այնուհետև օգտագործելով երկու աղյուսակների գրառումները՝ կազմել հնարավորինս շատ հարցեր, քննարկել առաջարկված հարցերից 3-4 հարց, որոնք առավել հետաքրքիր են աշակերտների համար:

Օրինակ. «Մելջուկ-թյուրքերը և Հայաստանը» դասի ուսումնասիրման ժամանակ ստեղծվել է աղյուսակի այսպիսի տարբերակ (աղյուսակ 1.)

Հարցական բառեր	Հիմնական տերմինները
Ինչպե՞ս, Ի՞նչ, Որտե՞ղ, Ինչու՞,	Մելջուկ-թյուրքեր, Ալթայ, Միջին Ասիա
Ինչպիսի՞	Մելջուկյան պետություն
Ով՞, Ովքե՞ր	Տուղրիլ, Չակիր, Ալփ Արալան, Ռոմանոս 4-րդ Դիոգենես, Մելիքշահ, Գազիկ Աբասյան, Տաշիր Ձորագետ, Սյունիք, Վանանդ, Աբաս և Դավիթ, Գրիգոր 2-րդ, Պահլավունի, Թոռնիկյաններ
Ե՞րբ, Որքա՞ն, Որտեղ, Քանի՞	1040թ., 1047թ., 1048թ., 1054թ., 1064թ., 1074., 1065թ., 11-րդ դարի վերջ, 12-րդ դարի սկիզբ, Արծն, Կարս, Մանազկերտ, Թոռնիկյաններ, Բասեն, Սմբատաբերդ, 20 հազար զորք, 100 հազար զորք
Ու՞մ միջև	Թյուրք-Բյուզանդական

Օգտագործելով աղյուսակի ձախ սյունի հարցական բառերը և աջ սյունի հասկացությունները՝ սովորողները կազմեցին ավելի քան 20 հարց: Հարցերի կազմման գործընթացին մասնակցեցին բոլոր աշակերտները: Դասի երրորդ հատվածում պարզաբանվեցին ընտրված 3 կարևորագույն հարցերը ուսուցչի ուղղորդող հարցերի օգնությամբ: «Պատասխանում են անվանակոչվածները» ռազմավարության շրջանակում անվանակոչվում է աշակերտի հստակ անուն, որ պատասխանում է հարցին այն հնչեցնելուց հետո: Սա այն եզակի ռազմավարություններից է, որի կիրառությունն ապահովում է գրեթե բոլոր աշակերտների ներգրավվածությունը: Այս մեթոդի առավելությունը կայանում է նրանում, որ դասին մասնակցում են գրեթե բոլոր աշակերտները՝ անկախ իրենց առաջադիմությունից: Յուրաքանչյուրը մասնակցում է իր չափով, և այս պարագայում խրախուսվում է ցանկացած հաջողություն, անգամ ամենափոքրը:

Ավելին, եթե աշակերտի կողմից տրված պատասխանը այն չէ, ինչ ակնկալվում է, ապա ոչ թե պետք է հարցն ուղղել այլ աշակերտի, այլ պատասխանող աշակերտին օգնել վերաձևակերպել պատասխանը: Դասերի ընթացքում անհրաժեշտ է կիրառել մոտեցումներ, որոնք օգնում են «թեժացնել» այսպես կոչված «սառը անվանակոչման» ռազմավարությունը: Ստորև ներկայացնենք դրանցից հիմնականները. • Նախապես զգուշացրե՛ք աշակերտներին, որ մեծապես խրախուսվում է դասին մասնակցությունը: Յուրաքանչյուր աշակերտին տվե՛ք ձևավորող գնահատական:

Աշակերտներին տալ ժամանակ, որ նրանք պատրաստեն իրենց հարցերը, ինչպես նաև անդրադարձ կատարեն հետաքրքրող հարցերին: • Պետք է կարողանալ հմտորեն կառավարել ողջ պրոցեսը և աջակցել աշակերտներին, որ նրանցից յուրաքանչյուրն իր հնարավորության չափով ներգրավվի դասին: • Օգտագործե՛ք բաց հարցեր և օգնե՛ք աշակերտին հանգել ճիշտ պատասխանի: • Չափազանց կարևոր է հոգեբանական ապահով միջավայրի ստեղծումը: Ժամանակակից մանկավարժության մեջ մեծ տարածում է գտել այսպես կոչված «Վեց W-երի» ռազմավարությունը: Գերմաներենում հիմնական 6 հարցերը՝ ո՞վ, ի՞նչ, ինչո՞ւ, ե՞րբ, որտե՞ղ, ինչպե՞ս, սկսվում են նույն՝ W տառով: Թեմայի ավարտից հետո սովորողները զույգերով երկխոսություն են վարում՝ փորձելով պարզել, թե ինչ է տվել իրենց տվյալ թեմայի ուսումնասիրությունը: Ասենք՝ «Ինչո՞ւ սովորեցիր այս թեման», «Ի՞նչ տվեց այն քեզ», «Որտե՞ղ, ե՞րբ, ինչպե՞ս կարող ես կիրառել ստացած գիտելիքները» և այլն: Քննարկվել է խնդիր, որի լուծման արդյունքում սովորողները ստացած գիտելիքները կիրառել են անձանոթ իրադրությունում:

Պատասխանին սպասելու ժամանակ բարձր մտածական գործընթացների զարգացման համար էական կարևորություն ունի սպասելու ժամանակը, քանի որ այն ազդում է պատասխանների որակի և քանակի, ինչպես նաև հետագա երկխոսության առաջացման վրա: Սպասելու ժամանակը հարցի և աշակերտի պատասխանի միջև ընկած ժամանակահատվածն է կամ ուսուցչի առաջին և երկրորդ հարցերի միջև ընկած ժամանակահատվածը: Եթե հարցը լսելուց հետո աշակերտները չեն արձագանքում համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածում,

ուսուցիչը հաճախ պետք է փորձի առաջ տանել գրույցը՝ կրկնելով, վերաձևակերպելով հարցը կամ դիմելով աշակերտներին: Ավելի բարդ հարցերի դեպքում, որոնք պահանջում են բարդ կոգնիտիվ վերլուծություններ, հնարավոր է անհրաժեշտ լինի տրամադրել աշակերտներին 1-2 րոպե, նախքան պատասխանելը: Միայն է, երբ ուսուցիչը պատասխանում է իր իսկ հարցերին, և այդպիսի վարքագիծը արագորեն դառնում է ինքնախաբեության ձև: Արդյունքում աշակերտները գրկվում են հարցը «որսալու» և իրենց սեփական պատասխանները ձևակերպելու հնարավորությունից, ինչը կարևոր գործընթաց է աշակերտների ներգրավվածությունը բարձրացնելու համար: Անընդհատ պատասխանելով հարցերին աշակերտների փոխարեն, ուսուցիչը անուղղակիորեն «ասում է», որ նորմալ է, որ նրանք չեն պատասխանում հարցերին, քանի որ ուսուցիչը ի վերջո ինքը կպատասխանի: Արդյունքում աշակերտների սովորելու և դասին մասնակցելու գործընթացը մասնակիորեն դադարեցվում է: Իրականացված հետազոտությունների շրջանակում պարզվել է, որ

պատասխանին ավելի երկար սպասելով՝ գրանցում են հետևյալ հաջողությունները. • Սովորողների պատասխաններն ընդարձակվում են: • Ամբողջական նախադասություններ և վստահության ավելացում: • Հայեցողական մտածողության դրսևորում: • Ավելանում են սովորողի հարցերը և աշակերտների ակտիվությունը: • Ուսուցիչները վերանայում են սովորողներից ունեցած ակնկալիքները: • Անցում ուսուցչակենտրոն ուսուցումից սովորող- սովորող վարքի դրսևորումներին և ընդլայնում են հարցերի շրջանակը: Այսպիսով՝ ուսուցչի սպասման ժամանակի ավելացումն ստեղծում է այնպիսի մթնոլորտ, որը նպաստավոր է մտածողության բարձր մակարդակներով արդյունավետ հարցերի համար: Սովորողները ևս օգտագործում են սպասման ժամանակն ավելի ամբողջական պատասխաններ ձևակերպելու համար: Հարցերի շղթայի մեթոդ լինում են դեպքեր, երբ բարդ հարցերը տեղին չեն՝ առանց նախապես ամրապնդելու գիտելիքային հիմքը: Օրինակ՝ ներածական դասընթացում ավելի պարզ հարցեր են պահանջվում: Ինտեգրատիվ դասընթացների ընթացքում

ուսուցիչը արագորեն պետք է անցնի ավելի բարդ հարցերի, ավելի պարզ հարցեր տալուց հետո՝ ուղղված նախնական գիտելիքների պաշար ձևավորելու համար: Հարցերի ցանկը պետք է տարբերվի՝ կախված դասընթացի բովանդակությունից և նպատակներից: Հարցերի շղթայի մեթոդը աշակերտներին մակերեսային պատասխաններից տանում է դեպի խորը քննարկումներ: Ավելին, աշակերտների կողմից հարցերին տրված պատասխանները, անկախ այն բանից, թե դրանք որ մակարդակի հարցեր են, վկայում են այն մասին, որ աշակերտները հստակ ըմբռնել են հարցը և գիտեն, թե խոսքը կոնկրետ ինչի մասին է: Այսպիսով, չափից շատ հարցերի օգտագործումը կարող է հանգեցնել բացասական արդյունքների և աշակերտների պասիվության: Դա կարող է հանգեցնել աշակերտներին չմասնակցելու քննարկումներին, այն կարող է առաջացնել վախի և հարցաքննության զգացողություն: Այսպիսով, բարձր մտածական գործընթացների զարգացման համար էական կարևորություն ունեցող տեխնիկաներից մեկը սպասելու ժամանակն է, քանի որ այն ազդում է պատասխանների որակի և քանակի, և հետագա երկխոսության առաջացման վրա: Եվ այսպես հարցադրումների մեթոդը ուսուցման հզոր ռազմավարություն է: Հարցեր տալու և հարցերին պատասխանելու կարողությունները ուսումնառության մեջ առանցքային դեր ունեն: Ճիշտ և ժամանակին կատարված հարցադրումները շարժում են սովորողի հետաքրքրությունը, խթանում քննադատական մտածողությունը, մղում վերլուծական անդրադարձի, օգնում սովորողներին յուրովի իմաստավորել ուսումնասիրվող գաղափարները, համադրել սովորածը և կատարել ընդհանրացումներ:

Ուսումնական գործընթացի կազմակերպման առումով շատ կարևոր է նաև հարցեր տալու հմտությունը: Կարևոր է ոչ միայն հարցերը ճշգրիտ ներկայացնել այլև, դրանց տրամաբանական հերթականությունն ապահովելը, որի բացակայությունը կարող է աշակերտներին շեղել մատուցվող նյութից կամ դասի նպատակից:

Հարցերը պետք է լինեն՝

1. Հստակ
2. Նպատակաուղղված
3. Հակիրճ
4. Տեղին
5. Աշակերտների մակարդակի համապատասխան
6. Տրամաբանական հաջորդականությամբ
7. Մտածելու տեղիք տվող

Մանկավարժական գրականության մեջ հարցերը դասակարգվում են հետևյալ կերպ.

Բաց՝ սովորաբար սկսվում են «Ի՞նչ», «Ինչպե՞ս» հարցերով: Այդպիսի հարցերը չեն ենթադրում միանշանակ պատասխան :

Փակ՝ արտահայտվում է մեկ բառով պարզապես «այո» կամ « ոչ»:

Ենթատեքստով՝ «Դուք համաձայն եք, որ Y-ը ավելի հետաքրքիր է քան՝ X-ը կամ դուք հավանաբար կսխալվեք, եթե ընտրեք Z տարբերակը» և այլն :

Հետադարձ՝ ճշգրտվում է նյութի ընկալումը, աշակերտների գրույցի մեջ ընդգրկված լինելը նրանց պատասխանները զարգացնելու, կամ հետագա քնարկումը խրախուսելու և շարունակելու նպատակով:

Հուշող՝ «Չե՞ք կարծում արդյոք, որ ...», «Մի՞ թե դուք կարծում եք, որ ...»:

Ուղղորդող՝ «Ի՞նչ նոր հասկացությունների հանդիպեցինք այս թեման ուսումնասիրելիս»:

Փորձարարական հետազոտություն

Խմբի նկարագիրը

Իմ հետազոտական աշխատանքն իրականացնում եմ Գեղարքունիքի մարզի Ն. Գետաշենի N 1 միջնակարգ դպրոցում:

Հետազոտական աշխատանքն իրականացնելու եմ վերոնշյալ դպրոցի 7^բ-րդ դասարանում, որտեղ սովորում են 27 աշակերտներ՝ 11 աղջիկ և 16 տղա:

Հայոց պատմությունն առարկան այդ դասարանում դասավանդում եմ շաբաթական 2 դասաժամով, դասացուցակով բաշխված է հինգշաբթի և շաբաթ օրը՝ երրորդ դասաժամին:

Դասարանում սովորում են և ուժեղ, և թույլ ընդունակություններով օժտված երեխաներ: Հետազոտական աշխատանքում ներգրավել եմ տասը աշակերտների, որոնք ունեն կարողությունների և հմտությունների տարբեր մակարդակներ :

Աշակերտներից մեկը՝ Ա. Լ խոսում է դանդաղ, մտքերը դժվարությամբ է դասավորում և արտաբերում: Մյուս աշակերտները՝ Շ .Ա-ն, Մ. Ա-ն, Վ.Մ-ն, Գ Շ-ն և Ա. Ֆ-ն և Գ.Ն-ն ունեն ընդունակությունների միջին մակարդակ, հայոց պատմության դասերից գնահատվում են 5, 6 երբեմն 7:

Հետազոտության խմբին կցել եմ նաև դասարանի հարվածային և գերազանցիկ աշակերտներից չորսին՝ Մ.Ա-ին, Շ.Վ-ին, Ք.Լ-ին, Թ.Մ-ին:

Այսպիսով, նշված դասարանում, իմ առաջին հետազոտական աշխատանքն իրականացրել եմ 2022 թվականի հունվարի 29-ին՝ ամանորի արձակուրդի ավարտից հետո, երեխաները մի փոքր պասիվ էին: 7-րդ դասարանում այդ օրվա դասը, «Սելջուկ թյուրքերը և Հայաստանը» թեման էր: Այն ոչ այնքան ընդգրկուն թեմա է, և ըստ թեմատիկ պլանավորման հատկացված է 2 դասաժամ:

Ուստի, դասի նկատմամբ աշակերտների մոտիվացիան բարձրացնելու համար, կիրառել եմ իմ նախընտրած՝ հարցադրումների մեթոդը:

Փորձարարական դաս-1

Այսօրվա դասի թեման էր «Սելջուկ թյուրքերը և Հայաստանը» (տե՛ս դասապլան-1 էջ՝ 16): Դասաժամն սկսվեց տնային աշխատանքի ստուգումով. բոլորը ներկայացրին իրենց տնային աշխատանքները՝ որոշակի սխալներով: Քննարկվեց տնային աշխատանքի սխալները, տրվեց բանավոր հետադարձ կապ:

Հարցադրումներով սկսվեց դասը: Ամփոփեցինք «Բագրատունյաց Հայաստանի պետական կառավարման համակարգը» թեման, որպեսզի ստուգվեին աշակերտների ձեռք բերած գիտելիքները անցած թեմայի վերաբերյալ: Աշակերտները պատասխանեցին առաջադրված հարցադրումներին իմ ուղղորդող հարցերի օգնությամբ: Դասը քննարկելուց և ամփոփելուց հետո, կարճ դասախոսությամբ հաղորդեցի նոր դասը, 10 բարձր և միջին առաջադիմության տեր աշակերտներին, որոնց նկատմամբ պետք է իրականացնեի հետազոտական աշխատանքս փորձեցի հարցադրումների միջոցով ստուգել նրանց գիտելիքները նոր դասից:

Քանի որ հետազոտվող աշակերտները բարձր և միջին կարողությունների տեր են, իմ հարցերին պատասխանում էին (բացառությամբ երկու աշակերտների) ոչ լիարժեք: Այսօրվա դասից գնահատվեցին 7 աշակերտներ:

Դասն ավարտվեց տնային աշխատանքի հանձնարարումով: Որպես տնային աշխատանք հանձնարարեցի «Սելջուկ թյուրքերը և Հայաստանը» դասը /էջ 111-114/, Հայոց պատմության աշխատանքային տետրում դասից դուրս գրել ժամանակագրությունը, նոր անուններ և հասկացություններ:

Փորձարարական դաս-2

Այսօրվա դասի թեման էր «Հայաստանը Չաքարյանների օրոք»: Թեման բավականին հետաքրքիր ու մատչելի էր և հեշտ ընկալվող այդ իսկ պատճառով թեման ամբողջովին հաղորդվեց աշակերտների մասնակցությամբ: Նոր դասը սկսվեց տնային աշխատանքի ստուգումով: Նախորոք մշակված հարցադրումների միջոցով անվանակոչված աշակերտներին տրվեցին հարցեր: Փակ, Բաց, Հուշող: Անվանակոչված աշակերտներից ոչ բոլորը կարողացան պատասխանել հարցերին: Այնուհետև հնչեցրեցի հետադարձ և ուղղորդող հարցադրումներ, աշակերտները հարցերին պատասխանում էին մեծ ոգևորությամբ: Այնուհետև Նախորդ դասին անդրադարձ կատարելու համար որոշեցի կիրառել M-աձև աղյուսակը: Աղյուսակը լրացնելու համար գրատախտակին մոտեցան 5 աշակերտներ: Աշակերտներից երկուսը կարողացան անթերի լրացնել աղյուսակը, մյուս երեքը ունեին որոշ բացթողումներ՝ կապված տեղանքի ճիշտ նկարագրության հետ, նրանց բաց թողած սխալները, իմ թույլտվությամբ փորձեցի տեղից պատասխանել անվանակոչված աշակերտները: Աղյուսակը լրացնելուց հետո, կարճ դասախոսությամբ աշակերտների ներկայացրեցի նոր ուսուցանվող դասը: Հարցադրումների միջոցով փորձեցի ստուգել աշակերտների գիտելիքները նոր յուրացված դասից: Գնահատեցի այն աշակերտներին ովքեր մասնակցել էին դասին, գնահատվեցին նաև պասիվ աշակերտները՝ ըստ իրենց գիտելիքների: Դասն ավարտվեց տնային աշխատանքի հանձնարարությունով:

4. Վերլուծություն

Աշակերտների ներգրավվածությունը ապահովելու համար՝ անցկացվեց 3 փորձարարական դասեր որի ժամանակ 2 բարձր և 8 միջին առաջադիմության տեր աշակերտներն տրվեցին հարցեր՝ Փակ , Բաց, Հուշող, Ենթատեքստով, Հետադարձ և Ուղղորդող: Դասերի ընթացքում կիրառվեցին բազմաթիվ մեթոդներ, այդ թվում աղյուսակների կազմում որում ներգրաված էին հետազոտվող աշակերտները: Վերլուծելով հետազոտական դասերի արդյունքները, եկա այն եզրակացության, որ ներգրավվածության բարձրացումը պայմանավորված է հետևյալ գործոններով.

1.տարաբնույթ տարբերակված վարժությունների կատարում տարբեր առաջադիմություն ունեցող աշակերտների համար

2.հարցադրումներ և տարբերակված ուսուցում մեթոդների կիրառում դասաժամերին 3.գրավոր և բանավոր հետադարձ կապի տրամադրում

4.տարբերակված թեստային առաջադրանքների լուծում և քննարկում

5.թեմայի հիշեցում, ամրապնդում և ամփոփում՝ անհատական գրավոր աշխատանքների միջոցով:

6.համացանցից լրացուցիչ նյութերի ուսումնասիրությունը:

Գրականության ցանկ

1. Ուսուցման արդյունավետ հնարներ / Ս. Խաչատրյան.- Եր.: Ֆրիդրիխ Էբերտ հիմնադրամ, Հայաստան, 2020:
2. Մանկավարժություն, գիրք 1-ին, Գ.Ե.Ղուլումյան, Երևան, 2005:
3. Методика преподавания психологии: Учебное пособие. 3-е изд., Ляудис В. Я., испр. и доп. - М.: Изд-во УРАО, 2000.

Հավելված

Ն. Գետաշենի N 1 միջնակարգ դպրոց

Դասապլան (Նմուշ 3)

Ուսուցիչ՝ Մ. Ղազարյան

Առարկա՝	Հայոց Պատմություն	Ամսաթիվ	29.01.22	Կիսամյակ	2	Դասարան	7
Թեմա	Սելջուկ թյուրքերը և Հայաստանը						
Օգտագործվող նյութեր	Դասագիրք, կավիճ, գրատախտակ, աշխատանքային տետր, ատլաս, (Բ. Հարությունյան, Ա մաս,)						
Դասի նպատակ	ա) Գիտենալ թյուրքական ցեղերի մասին և նոր կրոնի՝ իսլամի դերը նրանց կյանքում: բ) Կարողանա վերլուծի դեպի Հայաստան թյուրքական արշավանքների պատճառները: գ) Գնահատի Թաթուլ գորականի սխրանքը: դ) Գնահատի Սասունի Թոռնիկյանների անկախ իշխանությունը:						
	Ուսուցման արդյունքներ որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ:						
Վերջնարդյունքներ	Աշակերտները կարողացան ներկայացնել 1049թ. Բյուզանդիայի և սելջուկ թյուրքերի միջև կնքված զինադադարը: Գնահատի Սասունի Թոռնիկյանների անկախ իշխանության գործունեությունը:						
Գործողություն. Ժամ/ տրողություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Հարցադրումներ		Կիրառվող մեթոդներ		
	<u>Աշակերտներ</u>	<u>Ուսուցիչ</u>					
5 րոպե	Ողջույն: Անհրաժեշտությամբ անդեպքում պատասխանում ուսուցչի հարցերին	Ողջույն, հաշվառում, դասինախապատրաստում, տնային առաջադրանքներին արկում	Ի՞նչ անհասկանալի հարցեր ունեն անցած դասից,				

<p>Խթանում 5-10 րոպե</p>	<p>Լսում են ուսուցչին, պատասխանում են հնչեցրած հարցերին՝ հարկ եղած դեպքում հնչեցնում հարցեր:</p>	<p>Հարցադրումներ իմիջոցով աշակերտներին հիշեցնել նախորդ դասի կարևոր իրադարձությունն էին պատմական կերպարներին նրանց կատարած քայլերը, որպես պետական գործիչներ:</p>	<p>1) Ի՞նչ նշանակություն ունեցավ Դվինի 554թ. Եկեղեցական ժողովը: 2) Ի՞նչ նպատակ էին հետապնդում Խոսրով առաջինի վարչական վերափոխումները: 3) Որո՞նք էին 571- 572թթ հակապարսկական ապստամբության պատճառները: 4) Ե՞րբ տեղի ունեցավ Հայաստանի երկրորդ բաժանումը Բյուզանդիայի և Մասանյան Պարսկաստան իմիջև: 5) Բնութագրել Մորիկ կայսեր հայահալած քաղաքականության գլխավոր նպատակը:</p>	<p>Զրույց, մտազրոհ</p>
--------------------------	--	---	---	------------------------

<p>Իմաստի ընկալում 10-15 րոպե</p>	<p>Հարցերին պատասխանում են անվանակոչված աշակերտները:</p>	<p>Կարճ դասախոսությամբ ներկայացնել նոր ուսուցանվող դասը: Այնուհետև հարցերի միջոցով ստուգել անվանակոչված աշակերտների գիտելիքները նոր դասանյութի վերաբերյալ:</p>	<p>1. Որտե՞ղ էին բնակվում թյուրքական ցեղերը: 2. Ինչո՞վ էին հիմնականում զբաղվում թյուրքական ցեղերը: 3. Ո՞ր կրոնն ընդունեցին թյուրքերը: 4. Ո՞ր իրադարձություն ից հետո թյուրքերը գրավեցին ամբողջ Հայաստանը: 5. Ի՞նչ նպատակ էին հետապնդում դեպի Հայաստան սելջուկ-թյուրքերի արշավանքները: 6. Ե՞րբ է տեղի ունեցել թյուրքական 1-ին, 2-րդ և 3-րդ արշավանքները: 7. Ովքե՞ր կնքեցին 1074թ. թյուրք-բյուզանդական պայմանագիրը:</p>	<p>Զրույց, հարցադրումների մեթոդը, կիրառել մտազրոհ:</p> <p>Հարցադրումների մեթոդ:</p>
<p>Կշռադատում 10 րոպե</p>	<p>Աշխակերտները լիարժեք ընկալում են, դասի բոլոր հարցադրումները և հիմնական գաղափարները:</p>	<p>Ուսուցիչը այսփուլում ամրապնդում և ամբողջացնում է հիմնական գաղափարներ</p>	<p>1. Թյուրք-բյուզանդական պայմանագրի ծանր հետևանքները Հայաստանի համար:</p>	

աշխատանք	Դասից դուրս բերել նոր անունները և հասկացությունները: Գրել		
5 րոպե	Ժամանակագրությունը:		
Տնային	Տնային աշխատանքի հանձնարարում		

Անդրադարձ

Հետազոտվող աշակերտները սկզբնական հարցերին դժվարությամբ պատասխանեցին, իսկ առաջադիմությամբ աչքի ընկած աշակերտները հարցերին պատասխանում էին լիարժեքորեն:

Ն. Գետաշենի N 1 միջնակարգ դպրոց

Դասապլան (Նմուշ 3)

Ուսուցիչ՝ Ս. Ղազարյան

Առարկա՝	Հայոց Պատմություն	Ամսաթիվ	02.02.22	Կիսամյակ	2	Դասարան	7
Թեմա	Հայաստանը Չաքարյանների օրոք						
Օգտագործվող նյութեր	Դասագիրք, կավիճ, գրատախտակ, աշխատանքային տետր, ատլաս, (Բ. Հարությունյան, Ա մաս,)						
Դասի նպատակ	<p>ա) ամիրսպասալար, աթաբեկ</p> <p>բ) Գիտենա վրացական արքունիքի վարած քաղաքականությունը</p> <p>գ) Իմանա թյուրքերի հարկային քաղաքականությունը Հայաստանը վերջնականնվաճելուց հետո:</p> <p>դ) Վերլուծի Չաքարյանների գլխավորած ազատամարտերի հաջողությունները:</p>						
	Ուսուցման արդյունքներ որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ:						
Վերջնարդյունքներ	Աշակերտները կարողանան՝ Ճիշտ ներկայացնել Չաքարյանների ազատագրած տարածքները կոչվող: Վերլուծել Չաքարյանների գործունեությունը:						
Գործողություն. Ժամ/ տրոհություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Հարցադրումներ		Կիրառվող մեթոդներ		
	<u>Աշակերտներ</u>	<u>Ուսուցիչ</u>					
3 րոպե	Ողջույն: Անհրաժեշտության դեպքում պատասխանում ուսուցչի հարցերին	Ողջույն, հաշվառում, դասին ախապատրաստում , տնային առաջադրանքների քննարկում	Ի՞նչ անհասկանալի հարցեր ունեն անցած դասից,				

<p>Խթանում 20 րոպե</p>	<p>Լսում են ուսուցչին, պատասխանում են հնչեցրած հարցերին՝ հարկ եղած դեպքում հնչեցնում հարցեր: Գրատախտակին մոտենում են անվանակոչված աշակերտները, և համապատասխան սյունյակում ներկայացնում իրենց հանձնարարված աշխատանքը:</p>	<p>Հարցադրումներ իմիջոցով աշակերտներին հիշեցնել նախորդ դասի կարևոր իրադարձությունն էին պատմական կերպարներին նրանց կատարած քայլերը, որպես պետական գործիչներ: Անվանակոչված 3 աշակերտներին հանձնարարել գրատախտակին M-աձև աղյուսակի միջոցով ներկայացնել արաբական 1,2,3, արշավանքները :</p>	<p>1) Որտե՞ղ էին բնակվում թյուրքական ցեղերը : 2) Ինչո՞ւ էին հիմնականում մզբաղվում թյուրքերը: 3) Ու՞մ հաջողվեց հաղթել Բյուզանդիային: 4) Թաթուլն ինչո՞ւ պչի ընկավ: 5) Ի՞նչ նպատակով թյուրքերն արշավեցին Հայաստան: 6) Ե՞րբ է կնքվել թյուրք-բյուզանդական պայմանագիրը: 7. Ո՞ր տարածքները թյուրքերին անցան 1074թ. պայմանագրով:</p>	<p>Զրույց, մտազրո հM-աձև աղյուսակ</p>
----------------------------	--	--	--	---------------------------------------

Իմաստի ընկալում ը10 րոպե	Հարցերին պատասխանում են անվանակոչված աշակերտները:	Կարճ դասախոսությամբ ներկայացնել նոր ուսուցանվող դասը: Այնուհետև հարցերի միջոցով ստուգել անվանակոչված աշակերտների գիտելիքները նոր դասանյութի վերաբերյալ:	1) Հայաստանը է՞րբ վերջնականապես նվաճվեց թյուրքերի կողմից: 2) Ո՞ր տարածքներն անցան թյուրքերին 1074թ.: 3) Որտե՞ղ գաղթեցին հայերը: 4) Ո՞վ համախմբեց օղուզ կոչվող ցեղախմբերին: 5) Ո՞րն էր Շահ Արմենների նստավայրը: 6) Ո՞րն էր հաջորդ խոշոր ամիրայությունը: 7) Ե՞րբ է տեղի ունեցել Մանազկերտի ճակատամարտը: 8) Ովքե՞ր էին 1054թ. և 1064թ. թյուրքական զորքերի առաջնորդները:	Զրույց, հարցադրումների մեթոդը, կիրառել մտագրոհ: Հարցադրումների մեթոդ:
Կշռադասում 10 րոպե	Աշխակերտները լիարժեք ընկալում են, դասի բոլոր հարցադրումները և հիմնական գաղափարները:	Ուսուցիչը այսփուլում ամրապնդում ամբողջացնում է հիմնական գաղափարները:	1) Ո՞րն էր հակաարաբական ապստամբություն և նշանակությունը:	
Տնային	Տնային աշխատանքի հանձնարարում			

աշխատանքի քաղաքական	Հանձնարարել նոր դասի շարունակությունը՝ Հայաստանը Չաքարյանների օրոք /Էջ 115-118/ Դասից դուրս բերել նոր անունները և հասկացությունները: Գրել ժամանակագրությունը:
---------------------	--

Անդրադարձ

Հետազոտվող աշակերտները սկզբնական հարցերին դժվարությամբ պատասխանեցին, իսկ առաջադիմությամբ աչքի ընկած աշակերտները հարցերին պատասխանում էին լիարժեքորեն: M-աձև աղյուսակի միջոցով անվանակոչված աշակերտները իմ հետազոտության արդյունքում ցուցաբերեցին բավարար արդյունք: Հարցադրումների միջոցով դասին ներըզրված էին գրեթե բոլորը:

Ն. Գետաշենի N 1 միջնակարգ դպրոց

Դասապլան (Նմուշ 3)

Ուսուցիչ՝ Ս. Ղազարյան

Առարկա՝	Հայոց Պատմություն	Ամսաթիվ	05.02.22	Կիսամյակ	2	Դասարան	7
Թեմա	Հայաստանը և մոնղոլները						
Օգտագործվող նյութեր	Դասագիրք, կավիճ, գրատախտակ, աշխատանքային տետր, ատլաս, (Բ. Հարությունյան, Ա մաս,)						
Դասի նպատակ	<p>ա) Իմանա մոնղոլների կողմից Հայաստանի համեմատաբար հեշտ գրավման դրդապատճառները:</p> <p>բ) Վերլուծի ապսամբների վճառական գործողությունները:</p> <p>գ) Գիտենա Հայաստանի աստիճանաբար գրավման տարեթվերը:</p>						
	Ուսուցման արդյունքներ որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ:						
Վերջնարդյունքներ	Աշակերտները կարողանան՝ Վերլուծել ապստամբության դրդապատճառները , Կարողանալ ճիշտ ներկայացնել տարեթվերը, իրադարձությունները և գործող անձանց Գնահատի 1259թ. ապստամբության հետևանքները:						
Գործողություն . Ժամ/ տևողություն	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Հարցադրումներ		Կիրառվող մեթոդներ		
	<u>Աշակերտներ</u>	<u>Ուսուցիչ</u>					
3 րոպե	Ողջույն: Անհրաժեշտության դեպքում պատասխանում ուսուցչի հարցերին	Ողջույն, հաշվառում, դասին ախապատրաստում , տնային առաջադրանքներ ընթանալու	Ի՞նչ անհասկանալի հարցեր ունեն անցած դասից,				

<p>Խթանում մ15 րոպե</p>	<p>Լսում են ուսուցչին, պատասխանում են հնչեցրած հարցերին՝ հարկ եղած դեպքում հնչեցնում հարցեր:</p>	<p>Հարցադրումներ իմիջոցով աշակերտներին հիշեցնել նախորդասի կարևոր իրադարձությունն եին պատմական կերպարներին նրանց կատարած քայլերը, որպես պետական գործիչներ:</p>	<p>1. Մոնղոլներ ը Չարմաղան ի գլխավորու թյամբ ներխուժեցին Հայաստան: 2. Հայաստանից ուրիշինչ տարածքներ գրավեցին մոնղոլները: 3. Ո՞վ հռչակվեց համամոնղոլական ընդհանուր խան: 4. Երբ է տեղի ունեցել Չմանկատուկի ճակատամարտ ը : 5. Ովքե՞ր էին 1249 ապստամբությա նդեկավարները : 6. Ո՞ր խանից հետո իլդարությունը բռնեց անկման ուղին:</p>	<p>Զրույց, մտագրո հ</p>
---------------------------------	--	---	---	---------------------------------

<p>Իմաստի ընկալում 20 րոպե</p>	<p>Հարցերին պատասխանում են անվանակոչված աշակերտները: Անվանակոչված աշակերտները պատասխանում են թերի, մասամբ տալով ճիշտ պատասխաններ : Գերազանց սովորողները հարցերին տալիս են ճշգրիտ պատասխաններ : Անվանակոչված աշակերտները մոտենում են գրատախտակին և լրացնում աղյուսակը:</p>	<p>Կարճ դասախոսության քննակայացնել նոր ուսուցանվող դասը: Այնուհետև հարցերի միջոցով ստուգել անվանակոչված աշակերտների գիտելիքները նոր դասանյութի վերաբերյալ: Հանձնարարում եմ անվանակոչված աշակերտներին աղյուսակի տեսքով ներկայացնել հակաարարական և ապսամբությունների կարևոր իրադարձությունները:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ո՞վ է 1259թ. ապստամբության ղեկավարը : 2) Ովքե՞ր միացան այդ ապստամբության: 3) Ե՞րբ է տեղի ունեցել Չմանկատուկի ճակատամարտը: 4) Մոնղոլները ե՞րբ գրավեցին ամբողջ հյուսիսարևելյան Հայաստանը: 5) Մոնղոլները ե՞րբ գրավեցին Հայաստանի հարավային շրջանները: 6) Ո՞ր տարածքների ստիրացան կարակոյունլու ցեղերը: 7) Ո՞ր տարածքներին ստիրացան ակ կոյունլու ցեղերը: 8) Լենկթեմուրը 1386-1402թթ. քանի անգամ ներխուժեց Հայաստան: 9) Մոնղոլական ցեղերին նաև ի՞նչ անունով էին կոչում: 10) Ո՞ր թվականին Ջալալեդինն ասպատակեց Հայաստան: 11) Քանի՞ օր անց մոնղոլները գրավեցին Անին: 12) Մոնղոլները ե՞րբ գրավեցին Հայաստանի արևմտյան գավառները: 13) Մոնղոլները ե՞րբ գրավեցին Հայաստանի հարավային շրջանները: 14) Ե՞րբ մահացավ Լենկթեմուրը: 	<p>Զրույց, հարցադրումների մեթոդը, կիրառել մտագրոհ:</p> <p>Հարցադրումների մեթոդ: Աղյուսակի տեսքով ներկայացնել հակաարարական ապստամբությունների կարևոր իրադարձությունները ,տարեթվերը և ղեկավարներին :</p>
--------------------------------	---	---	--	--

<p>Կշռադատում 5 թույլ</p>	<p>Աշխատատեղերը լիարժեք ընկալում են, դասի բոլոր հարցադրումները և հիմնական գաղափարները:</p>	<p>Ուսուցիչը այսփուլում ամրապնդում և ամբողջացնում է հիմնական գաղափարները:</p>		
<p>Տնային աշխատանք 2 թույլ</p>	<p>Տնային աշխատանքի հանձնարարում հանձնարարել նախորդ դասը՝ Հայաստանը Զաքարյանների օրոք/էջ՝ 118-122/: Դասից դուրս բերել նոր անունները և հասկացությունները: Գրել ժամանակագրությունը:</p>			

Անդրադարձ

Հետազոտվող աշակերտները սկզբնական հարցերին դժվարությամբ պատասխանեցին, իսկ առաջադիմությամբ աչքի ընկած աշակերտները հարցերին պատասխանում էին լիարժեքորեն: Պահանջվող աղյուսակը աշակերտները ներկայացրեցին որոշ տարեթվերի սխալմամբ և անունները ոչ այդքան ճիշտ: